

Deception: Creating a False Impression

The Freehof Institute of Progressive Halakhah

Twelve Minute Shiur #44

1 גניבת דעת – deception; [literally] theft of the mind

2
3 Rambam, Hilkhhot De`ot 2:6

4
5 אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעת הנכרי.

6
7 It is forbidden to deceive others, even a non-Jew.

8
9 B. Hulin 94a

10
11 אמר שמואל: אסור לגנוב דעת הבריות, ואפילו דעתו של עובד כוכבים.

12
13 Shmuel said: It is forbidden to deceive people, even a non-Jew.

14
15 והא דשמואל, לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר, דשמואל הוה קא עבר במברא, א"ל לשמעיה:
16 פייסיה למבוריה, פייסיה ואיקפד.

17 מ"ט איקפד?

18 אמר אביי: תרנגולת טרפה הואי, ויהבה ניהליה במר דשחוטה.

19 רבא אמר: אנפקא אמר ליה לאשקויי, ואשקייה חמרא מזיגא.

20
21 Shmuel did not explicitly say that; it was inferred from an action he took. Shmuel was
22 crossing a stream on a ferryboat. He said to his servant: "pay the ferryman." The servant
23 paid him, but Shmuel was angry.

24 Why was he angry?

25 Abaye explained: the payment was a chicken that was *t'reifah*, but the servant let the
26 ferryman believe that it was properly slaughtered (*kasher*).

27 Rava explained: Shmuel told the servant to give the ferryman *anpaka* (wine), and the
28 servant gave him wine mixed with water.

29
30 וכי מכללא מאי?

31
32 What difference does it make that Shmuel's opinion was inferred and not explicitly
33 stated?

34 למ"ד טרפה הואי, א"ל : אמאי תשהא איסורא? למ"ד אנפקא א"ל לאשקויי, אנפקא - חייא משמע.

35
36 If you accept Abaye's explanation, then Shmuel was angry because his servant had kept
37 forbidden meat in his possession. If you accept Rava's explanation, then Shmuel was
38 angry because he instructed the servant to give the ferryman *anpaka*, which means
39 *unmixed* wine.
40

41
42 תניא, היה ר' מאיר אומר : אל יסרהב אדם לחבירו לסעוד אצלו ויודע בו שאינו סועד, ולא ירבה לו
43 בתקרובת ויודע בו שאינו מקבל, ולא יפתח לו חביות המכורות לחנוני א"כ הודיעו, ולא יאמר לו סוך
44 שמן מפך ריקן, ואם בשביל כבודו – מותר.
45

46 A *baraita*: Rabbi Meir would say: "One should not entreat another to have dinner with
47 him when he knows that the other will not do so; one should not offer another many gifts
48 when he knows that the other will not receive them; one should not open for another
49 casks of wine that have already been sold to a dealer unless he informs the other of this;
50 and one should not invite another to anoint himself with oil from an empty container. **But**
51 **if he does these things in order to show honor to the other, it is permitted.**
52

53 Rashi

54
55 מפני שידע בו שאינו סך וגונז דעתו כסבור שיש בו שמן

56
57 Because he knows that the other will refuse, one deceives the other into thinking that
58 there is oil in the container.
59

60
61 Rambam, Hilkhot De`ot 2:6, cont'd.

62
63 כיצד לא ימכור לנכרי בשר נבילה במקום בשר שחוטה, ולא מנעל של מתה במקום מנעל של שחוטה,
64 ולא יסרהב בחבירו שיאכל אצלו והוא יודע שאינו אוכל, ולא ירבה לו בתקרובת והוא יודע שאינו
65 מקבל, ולא יפתח לו חביות שהוא צריך לפותחן למוכרן כדי לפתותו שבשביל כבודו פתח וכן כל כיוצא
66 בו, ואפילו מלה אחת של פיתוי ושל גניבת דעת אסור, אלא שפת אמת ורוח נכון ולב טהור מכל עמל
67 והוות.
68

69 Here are some examples of prohibited deceit. One should not sell to a Gentile non-kosher
70 meat while letting him think it is kosher, nor should one sell him a shoe made from the
71 hide of an animal that died while letting him think that it was made from the hide of a
72 properly-slaughtered animal. One should not entreat another to have dinner with him
73 when he knows that the other will not do so; one should not offer another many gifts
74 when he knows that the other will not receive them. One should not open for another
75 person a cask of wine that one must open in order to sell, with the intention of enticing
76 the other into thinking that the cask is being opened in his honor. The same is true in all
77 similar cases. Even one word of enticement or deception is forbidden. Instead, one should
78 strive to speak the truth, with a proper spirit and a mind devoid of trickery and mischief.

79 R. Yosef Caro, *Kesef Mishneh, Hilkhot De`ot 2:6*

80

81 הכל פ' גיד הנשה (חולין נ"ד) ושם אמרו שאם היה עושה לחבירו כבודות אלו כדי להראות לצריות שחבירו

82

חשוב וחביב בעיניו מותר. ותמהני שלא הזכירו רבינו.

83

84

All of this is in *B. Hulin* 94a, where the text reads that should one perform these honorific acts for another in order to demonstrate to the world that one likes and thinks highly of that person, it is permissible to do so. I wonder why Rambam did not mention this.

85

86